

Rajavartiolaitos

Sisäministeriön tilinpäätöskannanotto Rajavartiolaitoksen vuoden 2022 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa *Rajavartiolaitoksen* vuoden 2022 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Rajavartiolaitoksen vuoden 2022 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2022 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Rajavartiolaitoksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut virastolle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja toiminnallinen tuloksellisuus paraniivat vuonna 2022 verrattuna kahteen edelliseen vuoteen huolimatta poikkeuksellisena jatkuneesta turvallisuustilanteesta ja rajanylitysliikenteeseen vaikuttaneista maahantulon rajoituksista. Myös toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus paranivat edellisestä vuodesta.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisina vaikuttavuustavoitteina ovat rajaturvallisuus, turvallisuus merialueilla sekä alueellinen koskemattomuus ja puolustusvalmius. Toiminnallaan Rajavartiolaitos estää valtakunnanrajan ja ulkorajan ylittämistä annettujen säännösten rikkomista ja rajat ylittävistä henkilöliikenteestä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvia uhkia. Rajavartiolaitos torjuu rajat ylittävää rikollisuutta sekä varmistaa rajanylitysten turvallisuuden ja sujuvuuden.

Rajavartiolaitos on Suomen johtava rannikkovartiostotoimintojen toteuttaja. Meriturvallisuuden yhteiskunnallisen vaikuttavuustavoitteen mukaan Suomen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

meripelastusjärjestelmä on luotettava. Rajavartiolaitoksen johtamis- ja toimintavalmius merellisiin monia-laonnettomuuksiin on välitön. Rajavartiolaitos edistää merellisen ympäristön suojelua.

Alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävissä Rajavartiolaitoksella on hyvä toimintakyky yhteiskunnan turvaamiseksi kaikissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Rajavartiolaitoksella on hyvä valmius alueellisen koskemattomuuden turvaamiseen ja valtakunnan puolustamiseen.

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaava indeksi vuonna 2022 oli 96,4 (2021: 93,4). Indeksiluvun paraneminen kuvaa sitä, että Rajavartiolaitoksen vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus paranivat.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Rajavartiolaitokselle asetettiin vuodelle 2022 mm. seuraavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Suomen rajavalvonta on uskottavaa. Luvattomat rajanylitykset, rajat ylittävä rikollisuus ja muu laiton toiminta paljastetaan ja luvattomat rajanylittäjät otetaan kiinni.
- Meripelastustoiminnan hätätilanteisiin ja ympäristövahinkoihin osoitetaan viipymättä vaikuttavaa apua.
- Rajavartiolaitoksen valmius ja suorituskky vastaavat tehtäviä ja toimintaympäristön vaatimuksia. Varaudutaan määrätietoisesti hybridivaikuttamiseen itärajalla ja merellä.
- Rajavartiolaitos kykenee havaitsemaan ja vaikuttamaan tilanteisiin, jotka uhkaavat alueellista koskemattomuutta.
- Rajavartiolaitoksen toiminta ja näkyvyys lisäävät turvallisuutta ja turvallisuuspalvelujen saatavuus on hyvä.
- Ilmastomuutoksen torjumiseksi hiilijalanjälki pienenee 50 % vuoteen 2027 mennessä (vuoden 2018 tasosta).

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa.

Rajavartiolaitoksen vaikuttavuuden indeksi vuonna 2022 oli 99,7 (2021: 98,9). Rajavartiolaitos ylitti vuodelle 2022 asetetun tavoitearvon. Indeksiluvun paraneminen kuvaa sitä, että Rajavartiolaitoksen vaikuttavuus rajaturvallisuuden osa-alueella parani ja pysyi edellisen vuoden tasolla meriturvallisuuden ja alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen osa-alueilla. Myös Rajavartiolaitoksen kustannusvastaavuuden indeksi nousi edellisestä vuodesta ollen 88,7 (2021: 80,4).

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Rajavartiolaitos saavutti tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevat tavoitteensa.

Tuottavuuden ja taloudellisuuden indeksiluvut kasvoivat edellisestä vuodesta. Rajavartiolaitoksen tuottavuus kasvoi, koska tuloksellisuuden laskennassa seurattavia painotettuja suoritteita syntyi enemmän samalla kun sisärajavallvonnan vuoksi vuonna 2021 määräraajaksi palkatun henkilöstön vaikutuksesta nousseet henkilötyövuodet laskivat vuonna 2022. Myös taloudellisuus parani, vaikka Rajavartiolaitokselle osoitetut määrärahat lisääntyivät edellisestä vuodesta ja suunnitellusta, sillä määrärahoilla saatiin aikaan enemmän suoritteita.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa.

Laatu ja palvelukykyindeksi nousivat edellisestä vuodesta (2022: 99,7; 2021: 98,9). Tuloksellisuuden laskennassa seurattavat painotetut suoritteet lisääntyivät merkittävästi edellisestä vuodesta (146 940 000 kpl, 2021: 130 455 000 kpl). Eri vaikuttavuuden osa-alueilla seurattut tuotokset lisääntyivät tai pysyivät samalla tasolla aiempiin vuosiin verrattuna. Partiointi (h) väheni johtuen päättyneestä sisärajavallvonnasta. Rajatarkastusten määrä

lähti maltilliseen nousuun huolimatta Valtioneuvoston tekemästä Venäjän kansalaisten maahantulon rajoittamisesta kansainvälisten suhteiden turvaamiseksi.

Meripelastustehtävät ja pelastettujen henkilöiden määrät laskivat. Syynä laskuun on vähentynyt vesiliikenteen määrä. Havaittuja alusöljypäästötapauksia oli vähemmän. Samalla Rajavartiolaitos on kyennyt lisäämään ympäristövahinkojen torjuntavalmiusvuorokausia.

Alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen alalla Rajavartiolaitos lisäsi merkittävästi henkilöstön koulutusvuorokausia ja kertausharjoituksia sekä sotilaallisen maanpuolustuksen koulutustilaisuuksia.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Rajavartiolaitokselle asetettiin vuodelle 2022 henkilöstövoimavarojen hallintaan ja kehittämiseen liittyvänä toiminnallisena tulostavoitteena:

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteet osittain.

Rajavartiolaitoksen henkilöstö on täyttänyt tehtävänsä hyvin ja sitoutuneesti, edelleen vuonna 2022 jatkuneista poikkeuksellisista ajoista huolimatta. Rajavartiolaitoksen henkisiä voimavaroja koskevia tavoitteita on asetettu talousarviossa. Rajavartiolaitos ei saavuttanut talousarviossa asetettuja numeerisia tavoitteita. Kuitenkin Rajavartiolaitoksen henkilöstörakenne ja henkilöstön osaaminen saatiin pidettyä tehtävien edellyttämällä tasolla.

Henkilötyövuodet jäivät hieman asetetusta tavoitteesta 2 900 ollen 2 894 henkilötyövuotta. Sairauspoissaolojen määrä kasvoi kuten kaikkialla valtion hallinnossa. Henkilötyövuotta kohden poissaolopäiviä kertyi 9,7 työpäivää. Suurimmat poissaolosyyt olivat korona ja hengitystie-elinsairaudet, jotka yhteensä muodostivat 76 % kaikista poissaolosyistä. Vuonna 2022 toteutetussa henkilöstötutkimuksessa työtyytyväisyyttä kuvaava tunnusluku oli 3,66. Tunnusluvun arvo nousi hieman, mutta jäi talousarviossa asetetusta tavoitteesta 3,8. Osaaminen, oppiminen ja uudistuminen -kokonaisuuden arvo VM-Baro -kyselyssä oli 3,51. Koulutukseen käytetyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta kasvoi hieman edellisvuoteen verrattuna.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Rajavartiolaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnasta.

Rajavartiolaitoksen tuloksellisuuden laskentajärjestelmää on kehitetty johdonmukaisesti toiminnassa ja ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Vuonna 2022 tuloksellisuuden laskentajärjestelmään on tehty muutos, jossa Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden laskentaperustetta muutettiin siten, että vaikuttavuuden painoarvoa kasvatettiin (70 % painoarvo) ja kustannusvaikuttavuuden laskettiin (30 % painoarvo). Vuoteen 2021 saakka vaikuttavuudella ja kustannusvaikuttavuudella oli yhtä suuri painoarvo. Painoarvon muutokset on lasketettu takautuvasti vuoden 2021 ja 2020 toteumalukuihin ja vuoden 2022 suunnitelmalukuihin vertailtavuuden mahdollistamiseksi. Muutoksella Rajavartiolaitos on kyennyt säilyttämään laskentajärjestelmän vertailtavuuden tilanteessa, jossa yleinen kustannustason nousu vaikuttaa merkittävästi viranomaisten toimintaan. Järjestelmän kehittämisessä on vuonna 2022 myös huomioitu tilanne, jossa sisärajavahtovälikäyttö on palautettu pidemmäksi ajaksi, jolloin tällä on merkittäviä vaikutuksia Rajavartiolaitoksen toiminnan kohdistumiseen ja kustannusten syntyymiseen.

Sovellettu tuloksellisuuden laskentajärjestelmä huomioi kattavasti Rajavartiolaitoksen monialaiset tehtävät ja mahdollistaa toiminnan arvioinnin laadullisten ja määrällisten mittareiden avulla. Tuloksellisuuden raportointi tunnuslukuineen yhdistettynä laadullisiin

selvityksiin mahdollistaa talousarvioasetuksen 65 §:n mukaisen kirjanpitoyksikön tilinpäätökseltä vaadittavan toiminnallisen tuloksellisuuden raportoinnin.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Rajavartiolaitos jatkaa käynnissä olevia kahden ulkovartiolaivan ja kahden valvontalentokoneen, itärajan esteaidan sekä maa- ja merirajojen teknistä valvontajärjestelmää koskevia kehittämishankkeita suunnittelukaudella. Uudet strategiset suorituskyyt auttavat tehostamaan Rajavartiolaitoksen toimintaa normaalioloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Rajavartiolaitoksen henkilöstöresursseja kasvatetaan 3000 henkilötyövuoden tasolle. Maahantulorajoitusten jatkuessa itärajan rajanylitysliikenteen pysyy matalalla tasolla, jolloin rajaturvallisuuden vaikuttavuus laskenee. Rajavartiolaitos kohdistaa voimavarojaan toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukaisesti aiempaa enemmän rajojen valvontaan.

Kasvatavat toimitilakulut ja operatiivisten tietojärjestelmien kulut pakottavat suunnittelukaudella tarkastelemaan toiminnan ja talouden sopeuttamista, jos lisärahoitusta ei osoiteta. Toiminnan sopeuttamisella olisi vaikutuksia Rajavartiolaitoksen vaikuttavuuteen ja toiminnan tuloksellisuuteen.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö jatkaa Rajavartiolaitoksen kanssa yhteistyössä toimia toiminnan ja talouden yhteensovittamisessa osana sisäasiainhallinnon tulosohjausprosessia (STOM) sekä valtionhallinnon yhteisiä kehittämislinjauksia. Sisäministeriö jatkaa Rajavartiolaitoksen pitkän aikavälin resurssien turvaamista. Uuden hallituksen hallitusohjelman tavoitteet ja toimintaympäristön muuttunut turvallisuustilanne huomioidaan toiminnassa.

Rajavartiolaitoksen tuloksellisuutta ja toimintaa tarkastellaan ja siitä raportoidaan säännöllisesti sisäministeriön ja Rajavartiolaitoksen johdon välisissä sekä sisäasiainhallinnon tulosohjausprosessin mukaisissa tapaamisissa ja neuvotteluissa.

Sisäministeri

Krista Mikkonen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Liitteet

-

Jakelu

Rajavartiolaitos

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
Sisäministeriön rajavartio-osasto

VN/10513/2023-SM-11

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: